

Jezikoslovka Nives Opačić (r. 1944) ostala bi zabilježena u strukovnim bilješkama i da nije 2002. otišla u mirovinu i posvetila se pisanju. Od tada, od 2005., kada joj je izašla "prva autorska knjiga uopće" (Iza riječi/ Prtinom i cijelcem), napisala je tucet knjiga i upisala svoj opus među najčitkije i najvažnije o hrvatskom leksiku.

Njena nova knjiga "Osjenčane riječi" (Matica hrvatska) nastavlja se na spomenutu, prvu, i na knjigu "Riječi s nahtkasna i kantunala/Preko noćnog ormarića" (2009).

U njima je sabrala kolumne koje je pisala i piše 15-ak godina za dvotjednik Vijenac.

Sasvim nehotice, a vjerojatno po inerciji, Opačić me podsjetila na mentora svoga magisterija

Red riječi u djelima suvremenih hrvatskih pisaca, (1973), Ljudevita Jonkea, na njegovu bitku za riječi unutar bivšejugoslavenske teznje k zajedničkom jeziku, što je završavala u tzv. unitarizmu. Jonke je toliko pedantno tražio izvorišta riječima da ga nitko nije mogao optužiti za nacionalizam u vremenu kada su takve optužbe "krasile" društveni život. No to ga, naravno, nije spasilo od različitih optužbi.

Njegova se učenica snašla u sloođodumnosti profesora, daleko od pomodne "razlikovnosti", temeljci pristup jeziku na činjenicama. Njeni su tekstovi, prožeti naklonošću komparativiste literaturi, neposredno i vjerno zrcalo proteklih pola stoljeća jezika što se nazivao i hrvatsko-srpskim, unatoč stručnjacima koji tvrde da, kao takav, nije postojao. Valjda zato što smo ga zvali hrvatskim.

Kao i Jonke, Opačić pred sobom ima prvenstveno govornike i jezične suvremenike, a ne "šalabahtere", ove ili one, s propisanim gramatikama i pravilima, često kvazi-političke na-

RONALD GORSIC / HANZA MEDIA

OSJENČANE RIJEČI Nova knjiga Nives Opačić

O čemu piše omiljena i čitana jezikoslovka

ravi. Baveći se govorom svakodnevice, odnosno govorima prohujalih vremena, ona pazi na njihove nijanse i modulacije. I tako čuva riječi i oživljava njihove govornike, koji svjedoče o zbiljskoj a ne fantastično-poželjnoj povijesti. Pred njenim "kopljem" riječi se osjećaju dobro. Njenom svjedočenju vjerujem, premda sam nekad govorio nahtkasla a ne nahtkasna.

Opačić se pozabavila s više od 500 pojmova u "Osjenčanim riječima". Raščitala im je "sjene", što se u njima lome poput zraka

svjetlosti; sjene koje se međusobno križaju i isprepliću. S jednako predanošću bilježila je leksik koji uz nju pamte samo još rijetki vršnjaci, kao i one druge koje govorimo "svi". Osjetljivom jeziku otvorila je prijemčivi senzibilitet, uspostavljajući racionalnu ravnotežu.

Na temelju dječje pjesme "Žuti Klafuti, na bregu žabe guti", a u istoimenom tekstu, opisala je trešnjavački kvart Drvinje i njegovu istoimenu ulicu, koja danas nosi ime Dragutina Golika, po čovjeku ko-

NIVES OPAČIĆ
Osjenčane riječi

Matica hrvatska,
Zagreb MMXVII.

Kao i Jonke, Opačić pred sobom ima govornike i jezične suvremenike, a ne "šalabahtere" s propisanim pravilima

ji je "nastojao spriječiti pljačkaše pošte i pritom od zločinačkog metka poginuo". Čini mi se da je to bila pljačka banke, što je manje važno. Važno je da su njeni zapisi o riječima zapisi o životu, kao što je to svako dobro pisanje.

Zaboravljenu rugalicu, koju smo 60-ih govorili kao narodnu, Opačić je detektirala kod Jagode Truhelke (Zlatni danci) i Borisa Suetsa (Drvinjski stikleci). Istovremeno, našla je podrijetlo, da ne velim etimologiju pridjeva "klafuti" u kloferu i u klofanju. Od njegove prašine došlo se do "klepnutih" ili udarenih.

Već naslovom "Prominčli i salon-bomboni" autorica je "osjenčala" drugi fragment zaboravljene svijeta. Gdje se danas prodaju takvi bomboni. Na čijem boru još vise, oni drugi po redu? Srebrni papir s repom bijele vjeverice otišao je u dobru nigdinu, ostavljajući kao i sve: prazninu.

Tekst "Štamprl, fralecek, fičok i sajtlik - cugerski kvartet" reanimira riječi koje su naizgled mrtve: "Riječi štampal nema u njemačkom književnom jeziku, ali ima u onoj riznici iz koje smo se germanizimima opskrblijavali - u austrijskim i južnonjemačkim (bavarskim) govorima, "Štamperl". Iz štampala se pilai "višnjevača". Zato je Opačić zabilježila: "Znalo je to biti u lipnju, u toplim godinama i potkraj svibnja. Susjed Iskra, samac, koji je živio preko puta naše kuće, pozivao nas je da mu pomognemo obrati višnjju. Imao je prizemnicu, oko nje voćnjak, a u voćnjaku starinski saletl". Danas na mjestu tog "saletla" stoji "tipska" četverokatnica. No stablo je opet procvatlo u riječima Nives Opačić, noseći gorkoslakove sokove višnje, pamteći ljude na-zbilj i njihove različite govore. Njena je knjiga, jednostavno, "tegl" ušećerenih višanja, izloženih suncu, bez obzira na godišnje doba i na prognozu. ☐